

Joseph Roth
LEVIATAN
a iné prózy

premedia

Joseph Roth
LEVIATAN
a iné prózy

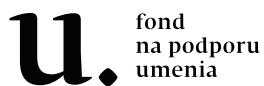
premedia

Joseph Roth
LEVIATAN
a iné prózy

premedia

Vydanie knihy z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

Joseph Roth: Leviatan a iné prózy

Prvé vydanie

Preklad © Veronika Deáková, 2019

Obálka a ilustrácie © František Hříbal, 2019

Slovensko vydanie © Vydavateľstvo Premedia, 2019

ISBN 978-80-8159-701-5

OBSAH

7

FALLMERAYER - PREDNOSTA STANICE

35

LEVIATAN

73

LEGENDA O SVĀTOM PIJANOVI

107

JOSEPH ROTH – HĽADAJÚCI TULÁK

FALLMERAYER
—
PREDNOSTA STANICE

Pozoruhodný osud rakúskeho prednostu stanice Adama Fallmerayera si bezpochyby zaslúži byť zaznamenaný a náležite zachovaný. Zarážajúcim spôsobom premárnil svoj život, ktorý by, len tak mimochodom, nebol nikdy býval skvelý – a možno ani natrvalo spokojný. Podľa všetkého, čo sa ľudia jeden o druhom môžu dozvedieť, by sa Fallmerayerovi nedal predpovedať nevšedný osud. A predsa ho dostihol, zmocnil sa ho a zdalo sa, že on sám sa mu dokonca s akousi rozkošou oddal.

Od roku 1908 bol prednostom stanice. Krátko po tom, ako prevzal úrad južnej železničnej trate na stanici L., vzdalenej ani nie dve hodiny od Viedne, oženil sa so slušnou a trošku obmedzenou, už nie najmladšou dcérou vysokopostaveného úradníka z Brna. Bolo to manželstvo „z lásky“ – ako sa tomu hovorilo za oných čias, keď takzvané „manželstvá z rozumu“ boli ešte zvykom a obyčajom. Rodičia mu už nežili. Fallmerayer pri ženbe nasledoval zaiste veľmi umiernenú črtu svojho umierneného srdca, v žiadnom prípade to nebol diktát rozumu. Splodil dve deti – dievčatá-dvojčatá. Očakával syna. Toto očakávanie pramenilo z jeho povahy a zároveň v príchode dvoch dievčat videl nepríjemné prekvapenie, ak už nie Božiu zlomyseľnosť. Pretože však bol materiálne zabezpečený a mal nárok na penziu, zvykol si na štedrosť prírody a začal svoje deti ľúbiť, keď od pôrodu neuplynuli ešte ani tri mesiace. Lúbiť, to značí: starať sa o ne s tradičnou meštianskou svedomitosťou otca a statočného úradníka.

Jedného marcového dňa roku 1914 sedel Adam Fallmerayer, ako zvyčajne, v kancelárii. Telegrafný prístroj neprestajne vyťukával a vonku pršalo. Bol to priskorý dážď. Pred týždňom ešte museli z koľajníc lopatami odhadzovať sneh a vlaky prichádzali a odchádzali s hrozným meškaním.

Jednej noci zrazu začalo pršať. Sneh zmizol. A oproti staničke, kde nedosiahnuteľná oslňujúca nádhera alpského snehu akoby sľubovala večnú vládu zimy, sa už niekoľko dní vznášal strašný, neznámy sivomodrý opar: akoby oblaky, nebo, dážď a vrchy splývali do jedného.

Pršalo a vzduch bol príjemný. Prednosta stanice Fallmerayer takú skorú jar ešte nezažil. Na jeho maličkej stanici expresné vlaky smerujúce na juh, do Merána, Triestu a Talianska, nikdy nezastavovali. Popri Fallmerayerovi, ktorý dvakrát do dňa vstúpil na perón zdraviac so žiarivo červenou čiapkou, sa nezadržateľne prehnali rýchliky; prednostu stanice tým takmer degradovali na strážnika železnice. Tváre pasažierov za veľkými oknami splývali do sivobielej masy. Prednosta stanice Fallmerayer len zriedkavo rozoznal tvár nejakého pasažiera, ktorý cestoval na juh. A „juh“ preňho znamenal viac ako len zemepisné označenie. „Juh“, to bolo more. More slnka, slobody a šťastia.

Voľný lístok pre celú rodinu cez prázdniny patrilo k samozrejým právam vyšších úradníkov južnej železnice. Keď mali dvojčatá tri roky, podnikli s nimi rodičia cestu do Bolzana. Osobným vlakom cestovali hodinu do stanice, na ktorej zastavovali pyšné expresné vlaky. Nastúpili, vystúpili – a ešte stále neboli na juhu. Dovolenka trvala štyri týždne. Videli boháčov z celého sveta a zdalo sa, že tí, ktorých práve stretli, boli zhodou okolností aj tí najbohatší. Oni neboli na dovolenke. Celý ich život bola jedna veľká dovolenka. Kam až oko dovidelo – široko-ďaleko –, najväčší boháči sveta nemali ani dvojčatá; a tobôž nie dievčatá. A vôbec: až bohatí ľudia na juh priniesli juh. Úradník južnej železnice žil stále uprostred severu.

Odcestovali teda naspäť a služba sa mu začala odznova. Morseov prístroj neprestajne vyťukával. A dážď neustával.

Fallmerayer zdvihol hlavu od písacieho stola. Bolo päť hodín poobede. Hoci slnko ešte nezašlo, pre daždivé počasie sa už zmrákalo. Na sklenenú časť strechy peróna neprestajne bubnoval dážď presne tak, ako si telegrafný prístroj zvyčajne vyťukával svoje signály. A bol to príjemný, nepretržitý rozhovor techniky s prírodou. Veľké modrasté kamenné dlaždice pod presklenou strechou peróna boli suché. Avšak koľajnice – a medzi párami koľajníc drobulinké kamienky štrku – sa napriek tme trblietali v mokrom čare dažďa.

Hoci prednosta stanice Fallmerayer nebol vo svojej podstate obdarený fantáziou, predsa len mal pocit, že tento deň bude výnimočným, osudovým dňom, a začal sa, ako tak hľadel z okna, naozaj chvieť. O tridsaťšesť minút očakával rýchlik do Merána. O tridsaťšesť minút, tak sa to Fallmerayerovi zdalo, už bude hlboká noc – hrozná noc. Na prvom poschodí, nad kanceláriou, vyvádzali ako zvyčajne dvojčatá. Počul ich cupkajúce, detské, a predsa trochu brutálne kroky. Otvoril okno. Už nebolo chladno. Z hôr dorazila jar. Ako každý deň bolo počuť pískanie posúvajúcich sa lokomotív a výkriky železničiarov i tlmene rachotiace nárazy spájaných vagónov. Lokomotívy však dnes pískali zvlášťne – tak sa to aspoň Fallmerayerovi zdalo. Fallmerayer bol úplne obyčajný človek. A nič mu nepripadalo podivnejšie než veriť, že by v tento deň vo všetkých zvyčajných, vôbec nie prekvapivých zvukoch mohol začuť hrozivý hlas neobyčajného osudu. V tento deň sa ale skutočne prihodila strašná katastrofa, ktorej následky mali život Adama Fallmerayera úplne zmeniť.

II

Expresný vlak hlásil už od B. krátke meškanie. Dve minúty pred príchodom do stanice L. narazil v dôsledku nesprávne nastavenej výhybky do čakajúceho nákladného vlaku. Pohroma bola na svete.

S narýchlo uchmatnutým a úplne zbytočným lampášom, ktorý stál kdesi na nástupisku, bežal prednosta stanice Fallmerayer popri koľajniciach naproti dejisku nešťastia. Cítil potrebu uchopiť voľajaký predmet. Zdalo sa mu nemožné, že by mal naproti nešťastiu bežať s prázdnyimi, akoby nevyzbrojenými rukami. Bežal desať minút, bez kabáta; dážď mu neustále bičoval plecia a šiju.

Keď dobehol na miesto nešťastia, záchrana mŕtvych, zranených a ľudí uväznených vo vlaku už prebiehala. Začalo sa ešte prudkejšie zmrákať, tak, akoby sa noc samotná ponáhľala a chcela včas doraziť k prvému zdeseniu a znásobiť ho. Hasičský zbor z mestečka prišiel s faklami, ktoré s praskotom a šušťaním namáhavo odolávali dažďu. Trinásť vagónov ležalo roztrieštených na koľajniciach. Rušňovodiča a kuriča – obaja boli mŕtvi – už odniesli. Železničiari, hasiči a cestujúci pracovali na troskách s náradím, ktoré bez rozmyslu vzali do rúk. Ranení žalostne kričali, dážď hučal, fakle s ohňom praskali. Prednosta stanice v daždi mrzol. Zuby mu drkotali. Mal pocit, že musí niečo robiť – tak ako ostatní. A zároveň mal strach, že by mu nedovolili pomáhať, keďže tu bola možnosť, že on sám toto nešťastie zaviniť. Tomu či onomu železničiarovi, ktorí ho spoznali a v zápale práce letmo pozdravili, sa Fallmerayer so sklúčeným hlasom pokúšal povedať čosi, čo mohol byť tak rozkaz, ako i prosba o prepáčenie. Nikto ho však nepočúval. Ešte nikdy si nepripadal taký zbytočný. Pomaly

už začal ľutovať, že sa aj on nenachádza medzi obeťami, keď mu bezcieľne blúdiaci zrak padol na ženu, ktorú práve položili na nosidlá. Teraz tu ležala, opustená pomocníkmi, ktorí ju zachránili. Veľké tmavé oči mala upriamené na fakle vo svojej bezprostrednej blízkosti, až po boky bola zakrytá striebistosivým kožuchom a očividne nebola schopná sa pohnúť. Neúnavný dážď jej padal na veľkú, bledú a širokú tvár, po ktorej poskakoval aj tieň nestáleho ohňa fakiel. Tvár samotná žiarila. Vlhká, striebřistá tvár, v okúzľujúcom striedaní ohňa a tieňa. Dlhé biele ruky ležali na kožuchu; aj ony nehybné, dve krásne mŕtvolky. Prednostovi stanice to pripadalo, akoby táto žena na nosidlách odpočívala na veľkom bielom ostrove ticha, uprostred otupujúceho mora hluku a zvukov. Dokonca sa mu zdalo, že šíri ticho. Vskutku to vyzeralo, akoby sa všetci tí vrtkí a zaneprázdnení ľudia chceli oblúkom vyhnúť nosidlám, na ktorých žena oddychovala. Zomrela už? Už nebolo potrebné starať sa o ňu? Prednosta stanice Fallmerayer sa pomaly priblížil k nosidlám.

Žena ešte žila. Nebola zranená. Keď sa k nej Fallmerayer sklonil, povedala, nečakajúc na jeho otázku – áno, dokonca akoby zo strachu z jeho otázok –, že jej nič nechýba a myslí si, že by mohla vstať. Banovať môže nanajvýš za stratenou batožinou. Určite sa môže zdvihnúť. A už sa aj chystala vstať. Fallmerayer jej pomohol. Ľavou rukou zobral kožuch, pravou ju chytil za plece a počkal, kým sa postaví. Kožuch jej prehodil cez plecia, potom si naň položil ruku a tak obaja prešli bez slova pár krokov po koľajniciach a okruhliakoch do blízkeho výhybkárskeho domčeka, niekoľko schodov nahor, do suchého, žiarivého tepla.

„Tu zostanete pár minút v pokoji sedieť,“ povedal Fallmerayer. „Vonku mám prácu. Hneď sa vrátim.“

V tom okamihu vedel, že klame, a klamal pravdepodobne

po prvýkrát v živote. Napriek tomu mu to klamstvo pripadalo samozrejmé. A hoci v tejto chvíli netúžil po ničom inom viac, ako zostať pri tejto žene, bolo by pre neho hrozné, keby v jej očiach vyzeral ako niekto darobný, ako človek, ktorý nemá čo robiť, zatiaľ čo vonku tisíce rúk pomáhajú a zachraňujú. Pobral sa teda rýchlo von – a sám žasol, že teraz v sebe našiel odvahu a silu pomáhať, zachraňovať, tu vydať rozkaz a tam poradiť. Po celý čas, čo pomáhal, zachraňoval a staral sa, musel myslieť na ženu v domčeku. A hoci bola ukrutná a desivá predstava, že by ju neskôr už nemusel stretnúť, jednako len zostal pomáhať na dejisku pohromy – zo strachu, že by sa mohol vrátiť príliš skoro a tak pred neznámou prejsť svoju zbytočnosť. Akoby ho jej pohľady prenasledovali a povzbudzovali k činu, veľmi rýchlo začal veriť vlastným slovám i úsudku a prejavil sa ako zručný, rozumný a odvážny pomocník.

Pracoval teda asi dve hodiny, neustále mysliac na čakajúcu neznámu. Keď lekár a sanitári poskytnú zraneným potrebnú pomoc, vybral sa Fallmerayer naspäť do domčeka výhybkára. Doktorovi, ktorého poznal, v chvate oznámil, že na druhej strane je ešte jedna obeť katastrofy. S istým sebedomím pozoroval svoje doškriabané ruky a zašpinenú uniformu. Lekára zaviedol do izby výhybkára a neznámu, ktorá sa zrejme nepohla z miesta, pozdravil radostne samozrejmým úsmevom, ktorým sa pri opätovnom stretnutí zvyčajne zdravíme dávno dôverne známym ľuďom.

„Vyšetrite dámu!“ povedal lekárovi. A sám sa otočil k dverám na odchod. Pár minút počkal vonku. Lekár vyšiel a oznámil: „Malý šok, nič viac. Najlepšie bude, ak tu zostane. Máte u vás v byte miesto?“

„Zaiste, zaiste!“ odvetil Fallmerayer. A spoločne odvedli

neznámu na stanicu, hore schodmi, do bytu prednostu stanice.

„O tri, štyri dni bude celkom v poriadku,“ dodal doktor. V tom okamihu si Fallmerayer prial, nech ubehne oveľa viac dní.

III

Fallmerayer prenechal neznámej vlastnú izbu i posteľ. Žena prednostu stanice sa horlivo starala o chorú ženu i deti. Dvakrát do dňa prišiel sám Fallmerayer. Dvojčatá boli prísne nabádané, aby boli ticho.

Na druhý deň boli stopy po nešťastí odstránené, zahájilo sa zvyčajné vyšetovanie. Fallmerayera vypočúvali; výhybkára, ktorý bol na vine, prepustili zo služby. Dvakrát za deň, tak ako doteraz, sa rýchliky prehnali popri zdraviacom prednostovi stanice.

Večer po katastrofe sa Fallmerayer dozvedel meno neznámej: bola to grófka Walewská, Ruska, z okolia Kyjeva, práve na ceste z Viedne do Merána. Časť jej batožiny sa našla a bola jej doručená: hnedé a čierne kožené kufre. Voňali juchtovinou a neznámym parfumom. Tak teraz voňal celý Fallmerayerov byt.

Keďže posteľ prenechal cudzinke, nespával teraz v spálni, vedľa pani Fallmerayerovej, ale dole, v služobnej miestnosti. Presnejšie: vôbec nespával. Bdel. Ráno okolo deviatej hodiny vstúpil do izby, v ktorej teraz ležala cudzia žena. Opýtal sa, či sa dobre vyspala a naraňajkovala, či sa dobre cíti. S čerstvými fialkami podišiel k stolíku s vázou s kvetmi zo včerajšieho dňa. Vybral tie staré, do čerstvej vody ponoril nové a potom zostal stáť pri okraji postele. Ležala pred ním cudzia žena, na jeho vankúši, pod jeho perinou. Nejasne si čosi

mrmlal popod nos. Na vankúšoch a pod prikrývkou prednostu stanice ležala cudzia žena s veľkými tmavými očami, bielou veľkolepou tvárou, širokou ako neznáma a sladká krajina. „Veď si sadnite!“ vravela, každý deň dva razy. Hovorila tvrdou a cudzou nemčinou Rusky, hlbokým, cudzím hlasom. Všetku nádheru dialky a neznáma mala v hrdle.

Fallmerayer sa neposadil. „Ospravedlňte ma, mám teraz veľa práce,“ odvetil, otočil sa a odišiel.

Šesť dní to takto prebiehalo. Na siedmy deň doktor cudzinke odporučil, aby pokračovala v ceste. V Meráne ju očakával muž. Odcestovala teda a vo všetkých izbách a predovšetkým v posteli Fallmerayera zanechala neuhastiteľnú vôňu juchtoviny a neznámeho parfumu.

IV

Táto podivuhodná vôňa sa usadila v dome, v pamäti, áno, dalo by sa povedať, že v srdci Fallmerayera na oveľa dlhší čas ako samotná katastrofa. A počas nasledujúcich týždňov, keď podľa predpisov prebiehalo zdĺhavé vyšetrowanie o presných príčinách a podrobnom priebehu nešťastia a keď Fallmerayera niekoľkokrát vypočúvali, neprestával myslieť na cudzinku. Ako omámený vôňou, ktorú vôkol neho i v ňom zanechala, podával na presné otázky takmer zmätené vysvetlenia. Keby jeho pracovné povinnosti neboli pomerne jednoduché a on sám sa za tie roky nestal už takmer ich mechanickou súčasťou, nemohol by ich s pokojným svedomím vykonávať. V tichosti dúfal v správu od cudzinky, od jedného doručenia pošty po to ďalšie. Nepochyboval o tom, že raz napíše, ako sa patrí, aby sa poďakovala za pohostinnosť. A jedného dňa naozaj dorazil veľký tmavomodrý list z Talianska. Walewská písala, že s manželom cestovala

ďalej smerom na juh. Momentálne sú vraj v Ríme. Ona a jej muž by chceli ísť na Sicíliu. Pre dvojčatá prišiel o deň neskôr pôvabný košík s ovocím a od muža grófkky Walewskej pre manželku prednostu stanice dorazil balík veľmi nežných a voňavých bledých ruží. Trvalo dlho, písala grófkka, kým si našla čas, aby sa svojmu láskavému hostiteľovi poďakovala, ale aj po príchode do Merána bola dlhší čas otrášená a potrebovala odpočinok. Ovocie a kvety doniesol do bytu Fallmerayer hneď. No list, hoci prišiel o deň skôr, si prednosta stanice ponechal o čosi dlhšie. Ovocie i ruže z juhu veľmi silno voňali, ale Fallmerayerovi sa zdalo, že list od grófkky vonia ešte intenzívnejšie. Bol to krátky list. Fallmerayer ho poznal naspamäť. Presne vedel, aké miesto zaujíma každé jedno slovo. Napísané fialovým atramentom, veľkými, váhavými ťahmi, sa písmená vynímali ako pekný krídol cudzích, zvláštne operených, štíhlych vtákov, čo sa vznášajú na tmavomodrom nebeskom podklade. „Aňa Walewská“, tak znel podpis. Po krstnom mene cudzinky už dávno dychtil, ale nikdy sa neodvážil spýtať sa naň, ako keby to meno bolo jedným z jej ukrytých telesných pôvabov. Teraz, keď ho už poznal, sa chvíľu cítil, akoby mu bola darovala sladké tajomstvo. A zo žiarlivosti, aby si to tajomstvo uchoval len pre seba, sa rozhodol, že svojej manželke ukáže list až o dva dni neskôr. Odkedy mu bolo krstné meno Walewskej známe, uvedomil si, že meno jeho ženy – Klára – nie je pekné. Keď teraz videl, akými ľahostajnými pohybmi rúk pani Klára otvorila list od cudzinky, vybavil si v pamäti aj cudzie ruky pisateľky. Tak, ako ich prvý raz zbadal – na kožuchu, bezvládne; dve jagavé, striebristé ruky. Vtedy ich mal pobozkať, pomyslel si na okamih. „Veľmi milý list,“ povedala mu žena a list odložila. Oči mala ocelovomodré, boli si vedomé svojich povinností, a vôbec neboli ustarostené. Pani Klára Fallmerayerová mala

schopnosť dokonca aj starosti považovať za svoje povinnosti a v zármutku nájsť zadostučinenie. Fallmerayer – ktorému úvahy alebo myšlienky tohto druhu boli vždy cudzie – si myslel, že to zrazu odhalil. A dnes v noci predstieral naliehavú pracovnú povinnosť, vyhol sa spoločnej izbe a išiel spať dole do služobnej miestnosti. Snažil sa nahovoriť si, že hore, nad ním, v jeho posteli, ešte stále spí cudzinka.

Plynuli dni, mesiace. Zo Sicílie prileteli ešte dve pestré pohľadnice s letnými pozdravmi. Prišlo leto, horúce leto. Keď sa blížilo obdobie dovolení, Fallmerayer sa rozhodol nikam necestovať. Iba ženu a deti poslal na letný pobyt do Rakúska. On zostal a ďalej vykonával svoju prácu. Po prvýkrát od sobáša bol odlúčený od svojej ženy. Tajne si od tejto samoty sľuboval príliš veľa. Až keď ostal sám, začal si uvedomovať, že v žiadnom prípade sám byť nechce. Prehŕňal sa vo všetkých zásuvkách. Hľadal list od cudzinky, no nič nenašiel. Pani Fallmerayerová ho už asi dávno zničila.

Žena a deti sa vrátili, júl sa skončil.

Vtedy prišla všeobecná mobilizácia.

V

Fallmerayer bol praporčík v zálohe v Dvadsiatom prvom prápore horských strelcov. Pretože zastával pomerne dôležité postavenie, umožnili by mu, podobne ako mnohým jeho kolegom, aby zostal ešte nejaký čas v zázemí. Fallmerayer si sám obliekol uniformu, zbalil kufor, objal deti, pobožkal ženu a odišiel k svojej jednotke. Úrad odovzdal pomocníkovi na stanici. Pani Fallmerayerová plakala, dvojčatá jasali, pretože otca videli v nezvyčajnom oblečení. Pani Fallmerayerová nepremeškala túto príležitosť a bola na svojho muža hrdá, ale až keď nadišla hodina odchodu. Potláčala slzy. Jej modré oči boli naplnené horkým vedomím povinnosti.

Pokiaľ išlo o samotného prednostu stanice, krutú rozhodnosť týchto okamihov pocítil až vtedy, keď s niekoľkými kamarátmi osamel v kupé vlaku. Napriek tomu mal pocit, že od všetkých tých dôstojníkov navôkol sa celkom odlišuje nedefinovatelnou veselosťou. Boli to dôstojníci v zálohe. Každý z nich opustil milovanú rodinu. A každý z nich bol v tejto chvíli nadšeným vojakom. Každý bol zároveň zúfalým otcom, zúfalým synom. Len Fallmerayerovi sa zdalo, že ho vojna vyslobodila z bezvýchodiskovej situácie. Isteže mu bolo ľúto dvojčiat. Aj jeho ženy. Samozrejme, aj ženy. No zatiaľ čo kamaráti pri rozprávaní o domove dali výrazom tváre a pohybom tela najavo všetky nežné láskavosti, ktorých boli schopní, Fallmerayerovi sa zdalo, akoby musel, aby sa im vyrovnal, len čo začal rozprávať o svojej rodine, vložiť do pohľadu a hlasu hoci aj nie lživú, ale predsa len prehnajú skľúčenosť. A vlastne mal väčšiu chuť hovoriť s kamarátmi o grófke Walewskej než o svojej rodine. Donútil sa mlčať. Pripadalo mu to, ani čoby klamal dvakrát: raz preto, že zamlčal to, čím sa v najhlbšom vnútri zaoberá, a druhý raz preto, že sem-tam rozprával o manželke a deťoch – od ktorých bol v tejto chvíli oveľa vzdialenejší ako od grófkky Walewskej, ženy zo znepriatelenej krajiny. Trochu začal sám sebou opovrhovať.

VI

Narukoval. Išiel do boja. Bojoval a bol statočným vojakom. Domov písal obvyklé srdečné listy z bojiska. Vyznamenali ho a povýšili na poručíka. Bol zranený. Dostal sa do lazaretu. Mal nárok na dovolenku. Vzдал sa jej a vrátil sa späť na bojisko. Bojoval na východe. Vo voľných chvíľach, v prestávkach medzi bojmi, inšpekciami a rýchlymi útokmi sa začal z náhodne

nájdených kníh učiť po rusky. Takmer s rozkošou. Uprostred zapáchajúceho plynu, v pachu krvi, za dažďa, v močarine, v bahne, v pote živých, vo výparoch zahŕňajúcich zdochlín – všade prenasledovala Fallmerayera cudzia vôňa juchtoviny a neznámeho parfumu ženy, ktorá kedysi ležala v jeho posteli, na jeho vankúši, pod jeho prikrývkou. Učil sa materinskú reč tejto ženy a predstavoval si, že sa s ňou rozpráva, jej rečou. Učil sa nežnostiam, mlčaniu, drahocenným ruským nežnostiam. Rozprával sa s ňou. Delila ho od nej celá veľká svetová vojna a on sa s ňou zhováral. Hovoril s ruskými vojnovými zajatcami. Stonásobne zbystril sluch a načúval tým najjemnejším tónom jazyka a plynule ich opakoval. S každým novým zvukom cudzieho jazyka sa zbližoval s cudzinkou. Nevedel o nej o nič viac, ako keď ju naposledy videl: letný pozdrav a letný podpis na banálnej pohľadnici. Pre neho však žila, čakala na neho; čoskoro sa s ňou bude rozprávať.

Keď jeho prápor odvelili na južný front, dostal sa vďaka svojej ruštine do jedného z plukov, ktoré o niečo neskôr pričlenili k takzvanej okupačnej armáde. Fallmerayera najprv prevelili ako tlmočníka na veliteľstvo divízie, krátko nato k výzvednej a spravodajskej službe. Nakoniec sa dostal do blízkosti Kyjeva.

VII

Názov Solowienky si dobre zapamätal. Viac než zapamätal: toto meno sa mu stalo známym a dôverným.

Bolo ľahké zistiť meno panstva, ktoré patrilo rodine Waleských. Volalo sa Solowky a ležalo tri versty južne od Kyjeva. Fallmerayer upadol do sladkého, skľučujúceho a bolestného vzrušenia. Cítil nekonečnú vďačnosť voči osudu, že ho